

www.e-rara.ch

**Demosthenis Oratorum Graeciae principis Opera, quae ad nostram
aetatem pervenerunt, omnia**

Demosthenes

Basileae, [1549]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-93319>

Libanii Rhetoris Ad Proconsulem Montium [...]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

LIBANII RHETORIS AD PROCONSULEM

MONTIVM, QVI SIBI AB EO ET VITAM DEMOSTHE-

nis, & omnium Orationum eius argumenta scribi iusserat, Præfatio,

Hieronymo Vuolsio interprete.

V V M, præstantissime Proconsul Monti, ut Homericus ille Astero-
pæus, in eloquentiæ facultate ambidexter, & in Romanorum sermone
principatum teneas, eorumq; doctrinæ palmam extra controuersiam
sis adeptus: & ne græca quidem negligas, ut qui in his quoq; propter
ingenij magnitudinem possis excellere: sed cum in alijs scriptorib. uer-
seris, tum uerò in præstantissimo græcorum Oratorum Demosthene:
ac proinde à nobis, ut orationum eiusdem argumenta tibi conscribere-
mus, postularis: haud inuiti mādato paremus, gnari plus in eo honoris esse quàm laboris.
Auspicabimur autem scriptum hoc à uita ipsius Oratoris, non totam eam (quod superua-
caneum esset) exposituri, sed ea tantum allaturi in medium, & excerpturi, quæ ad plenio-
rem orationū perceptionem & intelligentiam profutura uideātur. Demosthenis igitur pa-
ter fuit Demosthenes, qui uidetur inculpatò genere ortus, ut & Aeschines inimicus testa-
tur, cuius hæc ipsa uerba sunt: Ei pater fuit Demosthenes Pæaniensis, uir ingenuus, nec e-
nim mentiendum est. Is cum officinam seruorum haberet qui gladios faciebant, inde fabri
gladiatorum appellationem habuit. sed maternū Oratoris genus nō purè fuit, ut ferūt, At-
ticum, quod Gylon auus Demosthenis, cum Athenis ob proditiōis crimen exularet, &
circa Pontum habitaret, ibi mulierem Scythicā uxorem duxerit, e qua nata fuerit Demo-
sthenis mater Cleobule. Id quod ei cum alijs exprobrarunt, tū Aeschines, qui eum dicit esse
Scytham, Barbarū græca lingua utentem. Atq; hæcenus de genere eius. Pupillus autem
à patre admodum adolescēs relictus, corpore fuisse dicitur imbecilli & morbidò, adeò ut
ne palæstram quidem frequentaret: id quod omnium Atheniensium filij facere solebant.
Vnde etiam adulto mollicies ab inimicis obiectabatur, & Battali cognomen tribuebatur.
Memorant enim quendam fuisse Battalum, Ephesium tibicinem, qui primus calceis in
scena muliebribus fuerit usus, & modis eneruatis, qui que artem omnino effœminauerit.
à quo molles & effœminatos Battalos nominarint. Magnus autem & uehemens ille im-
petus ad eloquentiam, hinc fertur in Demosthene excitatus: Callistratus clarus fuit ora-
tor Atheniensis. Eo causam quandam publicam acturo (illam aiunt de Oropo, nisi fallor)
Demosthenes præfectum sibi famulum orat, ut ueniam daret accedēdi ad iudicium: qua
impetrata, auditoq; Callistrato, sic affectus est, ut ab illa hora omnia præ eloquentia, tanq;
superuacanea contemneret: præceptore usus Isæo, admodum perito oratore. Toga uirili
sumpta, statim actionem contra tutores instituit, qui rem eius familiarem malè administra-
rant: quos tametsi uicit, tantum recuperare tamē haud potuit, quantum amiserat. Oratio-
nes tutorias, quidam non Demosthenis, sed Isæi esse dicunt, quòd incredibile putant eas
illa ætate ab Oratore potuisse scribi (fuit enim annorum x v i i i. cum causam illam egit)
& quòd genus orationis Isæum referre uideatur. Alij censent, cōpositas esse à Demosthe-
ne, ab Isæo correctas. Neq; uerò mirum est, Demosthenem ea etiam ætate tales orationes
potuisse scribere. Nam secuta deinceps eius excellentia, hoc quoq; credibile facit: & pro-
pter recentem adhuc sub præceptore exercitationem, stylum illius multis in locis imitatus
est. Post eas causas, paululum ætate cum processisset, docere artem Rhetoricam instituit.
Deinde relicto eo uitæ genere, in foro causas egit: atq; ijs uelut exercitationibus usus, ad
magistratus & rempublicam accessit. Illud etiam prætereundum nō est, eum natura fuisse
balbum, & spiritu imbecilliore. Propter quæ utraq; fiebat, ut in actione & pronuntiatio-
ne ineptissimus, principiò nullam in dicendo approbationem consequeretur. Quare in-
terrogatus, quid eloquentia esset, actionem esse respondit: grauiter ferens, se propter eam
minorem uideri deterioribus. sed & hæc studio correxit, & si quibus alijs incommodis fie-
bat, ut minus aptus ad gerendam rempublicam uideretur. Etenim primū populī tumul-
tus formidabat, & facile percellabatur, adeò ut statim cederet: propterea q; dicunt, eum ue-
hementi uento obseruato, & mari admodum commoto, in littore ambulātem, uerba fe-
cisse, & sonitu maris audiendo consuefecisse se, ad ferendos populī aduersos clamores.

Natales Demo-
sthenis.

Educatio.

Battali cognos-
men.

Eloquentia stu-
dium.

Actiones iudici-
ria.

Vita genus.

Incommoda na-
tura industria
correcta.

2 Memorantur

Scommata in lucubrationes.

Abstemius.

Didio sub ense, Status Græciae temporibus Demosthenis. Thebani.

Lacedæmonij. Thebani. Bellum Sociale.

Phocenses. Bellum Sociale. Amyntas.

Alexander. Perdiccas.

Philippus. Fida Philippi in Athenienses clementia.

Genera causarum.

Amatoria. Funebris.

Suasoriarum in

scriptiones.

Memorantur etiam eius & habitationes subterraneæ, & rasuræ indecentes, ne ex ædium cella egrederetur præ uerecundia. Fertur etiam non dormisse noctu, sed orationes ad lucernam expoliuisse. Vnde Pytheas per iocum dicebat, orationes Demosthenis lucernam olere. Cui Demosthenes facere simul & acerbè respōdit: Scio me accendenda lucerna molestū esse tibi. rumor enim erat, Pytheā noctu uestibus spoliare obuios. Quin aquā potare solitum, ut ingenio esset uigilantiore, constat inter omnes. Illud quoq; accepimus, cum aliquādo suspēdisse ensē de lacunari, & sub eo stantē, dixisse. idq; fecit ob talem causam: in dicendo solebat indecenter mouere humerum. Suspendit igitur ensē supra humerum, ut cutem is ferē tangeret: atq; ita metu ictus, continere se in statu decenti potuit. Explicatu etiam est necessarium, quo loco res Atheniensium fuerint, cum ad rempublicā Demosthenes accessit. Thebani Lacedæmonios, principes Græcorum, & maxima potentia præditos, ad Leuctra uicū Bœotiæ cum uicissent, ipsi potentes esse cœperūt, & paulo post bellum Phocensibus intulerunt. Erant autem Phocenses gens * Eubœæ finitima, quæ oppida habebat duo & uiginti. Hi Pythij fanum, quod eis uicinum erat, occupatum cum spoliassent, ea de causa illos Thebani bello petierunt. Gesserunt & Athenienses id bellū, quod Sociale nominant. Nam Chij & Rhodij & Byzantij, qui olim paruerāt Atheniensibus, tunc societate & conspiratione inter se inita, cum eis gerebant bellum. Sic Græcia in multas diuisa erat partes, cum Athenienses bellum cum ijs gererent quos diximus, & Thebani cum Phocensibus, & Lacedæmonij cum Peloponnesibus. Eo tempore Philip- pus Amyntæ filius, regnum Macedonum suscepit. Amyntæ enim Macedoniæ regi tres nati erant filij ex Eurydice Illyria, Alexander, Perdiccas, Philippus. Horū natu maximus Alexander, per insidias cæsus: Perdiccas cum Illyrijs pugnans, occubuit. Philippus natu minimus, qui Thebis obses erat, Perdiccæ morte audita, clam digressus, & celeriter in Macedoniam profectus, regnum obtinuit. sed Athenienses alium quendā regij generis, sed Macedonia exulantem, cum magnis copijs reducebāt in regnum: quas Philippus ex insidijs aggressus, prælio uicit: & quotquot Athenienses cepit, eos sine precio dimisit, nō ex beneuolentiā erga Athenienses, neq; ex ingenij clementia. Causarum tria sunt genera: Demonstratiuū, Suasorium, & Iudiciale. Ac duorū summus fuit artifex, iudicialis & suasorij. Demonstratiuas autē eius orationes non habemus. Eas enim quæ feruntur, non est credendū esse Demosthenis, Funebrem & Amatoriā. Longē enim sunt infra uim eius, & facultatem. Neq; sententiā nostram referimus, sed & Halycarnaseo Dionysio idem uidetur. Nam habuisse orationem funebrem Demosthenē, id quidem constat: non tamen eam esse quæ sit ab illo habita, credibile est, cum sit inutilis omnino & imbecilla. Suasoriae autem eius orationes, quædam inscriptionem ipsam habēt, Suasoriae: quædam, cum Philippicæ inscribantur, nihilominus suasoriae sunt, ex eo adeptæ nomen, quod de Philippi rebus sint habitæ. & quælibet Philippica, peculiarem quandam habet inscriptionem, pro rei cuiusq; natura.

V L P I A N I R H E T O R I S P R A E F A T I O I N D E M O S T H E N I S O L Y N T H I A C A S E T P H I L I P P I C A S O R A T I O N E S , H i e r o n y m o V u o l f i o i n t e r p r e t e .

Comparatio Demosthenicarum orationum cum Thucydidis concionibus.

Varietas imitationis.

Magna esse uidetur Philippicarum orationū & concionum Thucydidis similitudo. Nec enim capita duntaxat in his orationibus, ut in illis, implicata uideas, & cōtraposita sic tractata: sed multas etiam sententias inde sumptas, & copiosius hic explicatas. Ac prima statim Olynthiaca nō unam aliquam illarum, sed plures emulatur. Est etiam, cum non unam quampiam concionem effingit, sed caput ad totum caput, &

partem capitis ad partem. Sape etiam ad partes plurium concionum caput unum. Est & breuitas orationum eadem. Quin & necessitas crebrò inculcatur, qua ille uti solet. Sepe etiam præ se fert, se non earum per sonarum quibus patrocinator, sed ipsorum auditorum causam agere, quemadmodum Thucydides. Proinde & Lesbios & Corcyraeus, hic ad Athenienses petendæ gratia societatis confugiens, ille deficiens ad Lacedæmonios, non tam de se laborare uidentur, quàm de utilitate audientium. Sic etiam Demosthenes prima Olynthiaca tractanda.

5 standā, se non ut Olynthiorum studiosum
 uerba facere fingit, sed ipsorum auditorum
 & Atheniensium defendere utilitatem. Ac
 tractationē apparet Demosthenē, ē duab.
 illis, quas dixi concionibus, in hac Olynthia
 cam transtulisse. Attētiōr enim sit auditor,
 cum ut de suis rebus, suisq; utilitatibus con-
 sultari audit. Quantū igitur ad artificium atti-
 net, magna est huius orationis & concionū
 illarū similitudo. Neq; enim uel Corcyraei
 uel Lesbij tam de sua utilitate uerba facere
 uidentur, q̄ de utilitate audientū: neq; De-
 mosthenes Olynthios, quibus patrocina-
 tur, defendere uideri uult, sed publicam uti-
 litatem, atq; id quod futurū sit ē republica.
 Atq; etiam ordinem capitum deprehēdes
 institutum ad imitationem concionis Co-
 rinthiorū: in qua & ipsa, Thucydides cum
 excitare uellet auditorem, non potentiam
 exaggerat Atheniensium, sed criminatur
 institutum & animum & calliditatem, qua
 in republica Græcorum administranda u-
 tantur. Demosthenes item illud idem facti-
 tans, passim rerum gerendarum cupiditatē
 Philippi inculcat, ac tempestiuā ac seriam
 negotiorum susceptionem, neq; copijs e-
 ius, neq; uiribus multum tribuens: ut hoc
 caput illi capiti multis modis respondeat.
 Quin & ab occasione exhortari, Thucydi-
 dem est, eiusdemq; concionis. Admodū si
 30 milis etiam est hac oratio concionibus Ho-
 mericis, quas libro Iliados secundo Vlysses
 & Nestor ad Achæos habent: alter obiur-
 gans, quod bellum non fortiter urgeant,
 & monens ut beneuolentia deorum utan-
 tur: alter in memoriam reuocans iusiuran-
 dum, & fidem Atridis datam. ut & hic:
 Nunc, inquit, quod omnes iactabant, O-
 lynthios ad hostile Philippi odium concit-
 andos: commonefaciens, eos Olynthijs
 auxilia promississe, & quā turpē sit quod
 promiserint, non præstare. Vt autem
 quidam in illis concionibus diuinas promif-
 siones adducit, & signa & auguria, & deos
 Græci exercitus esse præsidēs asserit: sic idē
 facit in hac oratione Demosthenes, occasio-
 nes illas & opportunitates in memoriā re-
 uocans, quas dii sæpe ciuitati præbuerint.
 ueluti cum: Ac mea quidē, inquit, opinio-
 ne, Athenienses, si quis ea quæ nobis diui-
 nitus obtigerunt, rectē aestimet. Proinde
 oratio hac partim monet, partim increpat,
 partim docet, partim hortatur: ad Homeri
 & Thucydidis facta concionum imitatio-

nem. Cum autem ei tria aduersentur, & in
 hac causa impediāt: unum, bellum nō esse
 domesticū (quid enim ad Athenienses bel-
 lum Olynthiacū attinet?) alterum, nec pe-
 cuniam quæ militibus detur, in promptu
 esse: tertium, magnam esse Philippi poten-
 tiā: hæc utraq; strenuē oppugnat, primum
 autem illud prorsus etiam sustulit. Ac non
 alienum esse bellum, sed domesticum, & ad
 10 urbem attinere, bifariam ostendit. Vnū &
 primum est id, quo impellente natura uin-
 cuntur omnes, honoris studiū, & principa-
 tus. Ostendit enim, bellū pro Olynthijs ge-
 rendum, autoritatis eius & principatus,
 quem olim inter Græcos tenuerint, recupe-
 randi fore principium. Nam penes eos fu-
 turam summam rerū in Græcia, si res hæc
 susceperint. Atq; id his uerbis pronunciat:
 Præsens certē occasio tantum non edita uo-
 20 celoquitur, rerum uobis illarū ipsis curam
 suscipiendam esse, si modō salus earum cu-
 ræ uobis sit. Nam cum oratio et adhortatio
 ampla sit, adhortationē occasionī attribuit:
 Hæc est occasio, inquit, illa, quæ uos uocat
 & excitat ad recuperationem & conserua-
 tionem rerum illarum, si salutem earum cu-
 ratis: hoc est, si ciuitati curæ est præesse Græ-
 cis, hæc est illa occasio, quæ principatum ci-
 uitati restituat. Altero porro argumento,
 30 quod necessitatem continet, iam terrorem
 etiam audientibus incutit, asserens, Philip-
 pum in Atticam penetraturum, nī Olyn-
 thij conseruentur: ut de cætero metuentes,
 rem strenuē gerant. Est autem utraq; pro-
 batio Thucydidis, sumpta ē Corinthiorū,
 ut dixi, concione. Nam & ad Græcorū prin-
 cipatum suscipiendū Lacedæmonios hor-
 tat Corinthius, idemq; perterrefacit, osten-
 dēdo, Athenienses rectā in Peloponnesum
 40 inuadere: quā rectē necessitatē esse dixe-
 ris. Atq; hæc hæctenus, ad ostēdendū, bel-
 lum ad ciuitatē attinere. At disputationem
 illam de pecunijs * per obiectionē tractat,
 & probat, satis multas in promptu esse, mo-
 dō legem ab Eubulo latam tollere uelint.
 In quo miraberis tractationem eius, & sin-
 gulare artificium. Cum enim sciret eam ora-
 tionem molestissimā esse auditoribus, nec
 sine summa persuaderi posse difficultate:
 50 necessitatem maiorem aliam eis ob oculos
 ponit. Ait enim, pēdere tributum oportere
 re unumquemq; non modō diuitum, sed
 in uniuersum omnium: ut tributum de suo
 ueriti, legem abolere malint, quæ parum eis
 a 2 afferre

Tria incommoda
 Demosthenis.

Bellū Olynthia
 cum ad rempu-
 blicā pertinere.

Non deesse pe-
 cuniam reipu-
 blicæ.
 is auctoritas.

afferre lucelli uideatur. Et hæc pars facultatis Atheniensium partem continet, ac quemadmodum in eo confirmando, bellum ad ipsos attinere, metum ad ipsos transtulit, ut non tanquam de Olynthiis, sed tanquam de semet ipsis deliberarent: eundem ad modum & hic sollicitudinem eis iniicit, ne non modo è publico nihil accipiendum, sed etiam è priuato sit aliquid erogandum: ut optione duarum rerum proposita, uel pauca non accipiendo, uel pro tempore, multa, si sit opus, confrendi, publicis omisis priuata retinere, atque in lucro deputare malint. Ac, mea quidem opinione, duplicis instructionis mentionem fecit, non quod re uera duos mitti uellet exercitus, alterum in Macedoniam, alterum ad Olynthum: sed ut magnitudine sumptuum perterriti, si necesse foret de priuato conferre, toto animo, & quouis pacto pecuniam theatralē missam facerent. Vnum adhuc restat, ordine tertium, quod ei in hac causa incommodet: ea uero est potentia Philippi, quod incommodum Thucydideo artificio repulit, ut ille in Siculis concionibus, & Isocrates in Panegyrico. Quia enim negare non potest potentiam Philippi, eam membratim diuulsam, atque in particulas minutissimas concisam, oratione fecit minorem: atque ostendit, praefectos uacordes esse, ceteram turbam ei partim insidiari, partim suapte natura esse imbecillem. Id quod ille fecit in potentia Persarum regis. Non tamen simili ordine usus est in tribus hisce, quib. causam hanc impediri diximus: neque singulis obiectionibus occurrit, sed primum ponit illud, quo probat, domesticum esse bellum tanquam praecipuum: quo progressio, & iam excitatis atque adiunctis studiis, dissimulanter obiectionis & absque suspitione mentionem facit. Cum enim saepe probasset rerum curam suscipiendam, subiicit: Nunc enim quod omnes iactabant, Olynthios concitandos esse in Philippum: eo ueluti tollere uidetur obiectionem. Quis enim amplius alienum dixerit bellum, quod ipsi concitare saepe instituerint? Est autem hoc ei familiare, ut occultatis iniuriis, à fine ordiatur, si quib. in rebus tanquam confelsis, extorquere assensum nititur auditoribus. Nam alia res est, statim pugnare aduersum aliquid controuersum: alia hortari, ut in rebus manifestis, praesertim cum necessitas ostendat impendens periculum, si socordes fuerint. Et hæc prima pars est capituli. Alteram uero partem, quæ dis-

putationem de pecunia continet, per obiectionem proposuit, cum de pecuniae facultate loquens: Sed unde, inquit, pecuniae suppetent? quam quaestionem quod ei difficilima uidebatur, cum approbatione in exordiis usitata proposuit, antequam conciliato sibi auditore: atque insuper pollicens, feliciter eis successura omnia, modo pareat. Tertia per obiectionem aperte splendideque adducitur. Summa igitur orationis capita duo sunt, utilitas & facultas. Per utilitatem autem probat, nec alium esse bellum, nec parui momenti. Nam tamen si uideatur in Thracia fore, reuera tamen ad Atticam, ad ipsos Athenienses, ad gloriam, ad honorem eorum pertinere. Idque uarie ostendit, non solum probabilibus, & hortatorijs rationibus, sed etiam per contraria, docendo, quantum dedecus, & quantum probum ad rempublicam reditum sit, si hoc bello neglecto, de suis opibus, suaque ditione dimicare cogantur. Deinde etiam ab emulatione aduersus hostem: quod turpe sit, illum propter industriam esse ubique superiorem: Athenienses autem, qui praesertim & deos & fortunam adiutricem habeant, nihil uel semetipsis uel suis maioribus dignum gerere. Atque hæc utilitatis sunt. Facultas autem in utramque partem tractat. inquit enim tam quæ sint domesticæ uires, quam quæ hostium. Sed domesticæ cuiusmodi esse queant, & unde pecunia suppetat, cum nimirum de legionibus constet, constet item de equitibus, & satis magnæ sint cum Atheniensium copiae, tum uero Olynthiorum: de his tanquam de confelsis, ommissa est disputatio. Sed Philippus potentiam refutat, atque ostendit ruinofam eam esse, propter multas et magnas causas, quæ singulatim significantur. Necesse autem est, ut à capite repetentes, diuidamus orationem, & ostendamus quæ sit eius dispositio & collocatio. In priore igitur exordio perspicuum est, eum illud de pecunijs, unde numerandæ sint militibus, constituere: quod facere solet ad abripiendum auditorem, secundam priorem primis collocando. Tanquam enim in confesso sit, pro eis geri bellum, sic de pecunia uerba facit: quanquam prius ostendendum fuisset, nunquid domesticum, nunquid non domesticum esset bellum. Sed ipse hoc pro confesso arripit, à secundis orditur. quod idem & in oratione pro Corona fecit. Antequam enim constitueret, se ne an Ctesiphontem causam dicere oporteret, hoc tanquam indubitatum arripit, ac petit ab auditoribus, ut sibi

Duplex instructio.

3 Potentia Philippi non pertimescendam.

Ordo Demosthenicum.

Calliditas.

III

Præcipuum

capita

rationis

Vtilitas

et per

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

ut

sibi permittat, quo ipse uelit ordine cōtexere orationē. Posterior autē pars eiusdē exordij occultē innuit, eum cōfidere suis rationibus, neq; meliora quēquā esse prolaturū. Nam illa ad omnes oratores prouocatio, confidentis est, & freti suo inuento: quo in primis repellit illas de pecunijs aduersarias rationes. Nam tota illa sententia prouocationis oratorū, ad disputationē de pecunijs refertur. Ita prius exordiū simul et utilitatis est, & facultatis, cum prior sententiā necessitatem pecuniarū innuat: altera prouocet, si quis meliorē commeatus rationē queat ostendere. Sed secundū exordiū innuit illud quidē, utilitatem. nam à glorioso sumptum est, & sententiā de principatu continet, eos Græcorū esse patronos oportere, et uēdicare principatū, atq; recuperare, quem dudum amiserint: nihilominus tamē etiam innuit partē facultatis. Proinde pro natura capitū, mixtum utrumq; fuerit exordiū: quando quidem et capitū mixta est natura. Iam quæ sequitur ab hoc loco: Sunt igitur quæ mihi uideantur, hæc: accessum ad facultatem continent. Priusquā enim utilitatem apertē probet, & demonstrat, domesticum esse bellū: prius inserit orationem de facultate, ut uelut in cōfessis suasio cōcludatur. Nec enim, utrū opitulari expediat, nec ne, prima ei quæstio est, sicut natura suapte esset: sed illud, utrum urbanis copijs an peregrinis exercitibus sit utendū. & in uniuersum hoc artificium ostendit, in urgentibus & magni momenti rebus, semper ui arripendum auditorē, nec de his quæ potestate prima sunt, quæstionem faciendā, sed de secundis sæpe: quasi confessa illa sint, hæc dubitationem adhuc admittat. Neq; tamē uel ipsum principale sine confirmatione relinquit: sed cum iam occupasset auditorem, & probatum esse argumentū uideret, tum etiam de his quæ tamen natura præcedunt, collocatione tamē secunda sunt, suadere instituit, non tam quidē docens, quā uel reprehendens, uel monens: ac eos deniq; sic ubiq; tractans, quod & hic fecit. Statim autem in initio sese obiectioni opponit. Quia enim ueretur, ne cōductio exercitus rursus utatur ciuitas, & aliquod usitatum effugium querat, ob qualia & socij perierāt: succedit obiectionem, urbanum auxilium mitti iubens. Postea hac parte absoluta, statim subiungit, legationem ad Olynthios mittendam, & societatem eis promittendam.

Estq; in toto argumento notatu dignum, cum ferē omnes, qui ante nos Demosthenem enarrarūt, de legatione dixerint: contra eum statuere, mittendam esse legationem: & rationem, propter quam legati mittendi iam necessariō sint, subiungere, quod Philippū fallere, atq; aliquid de rebus subtrahere posse, prætexit. Ac opinetur sanē aliquis, ad utilitatem pertinere hoc de legatis mittendis. Confirmat enim, expedire ut legati mittantur. neq; errarit aliquis si dixerit, ab hoc loco adduci utilitatem tanquam aduersus obiectionem, quæ paulo post proferenda sit. Causæ tamen omnes & confirmationes, facultatis erunt. Facit autē idem & Thucydides, qui capita ubiq; implicat, idq; inuenies in hac oratione. Eisdē enim sententijs & utilitatis & facultatis esse dicas. Admiratione autem digna est eius solertia, qui terrorem quendam admirabilem incutiat audientibus, commemorādis moribus Macedonis, non uiribus: quorum alterum efficit, ne magnitudine terrorum de rebus desperent: alterū eos excitat & commouet ad idem institutum æmulandum. Deinde quibus terret, per ea ipsa rursus consolatur: facile deprehendi posse ostendens ingenium Macedonis, proptereaq; iam non facile fraudibus circumuentum iri Olynthium: id quod & Thucydides facit in concione Corinthiorum. Quibus enim rationibus reprehendit, ijdem rursus laudat, & increpationibus commendationem miscet, & terret & hortatur, & laudat & obiurgat, contrarijs rebus concionem pertexens. Deinde ueluti relictis Philippi terroribus, rursus ad eosdem redit. Prodest enim auditorem nō celeriter metu liberari. Quæ eadem & Corinthius continenter facit aduersus Lacedæmonium. Cum autem eum etiam auditorum ignauia sollicitet, ubiq; occasionē inculcat, qui est locus facultatis hortatorius: nullam eis remissionē concedens, aut ignauia causam: & ut eodem modo rebus intenti sint, quo Philippum res suas tractare uideant, postulans. Cum utilitatem nomino, facultatem etiam uolo intelligi. Hæc enim omnia cum utilitatis sint, nihilominus etiam sunt facultatis. Nusquam uerō in his illam uideo obiectionem, quam iactare omnes solēt: At Olynthij fidem reip. nostræ non seruauerunt: Neq; enim confirmat eos bellum aduersus Philippum non deposituros, nec illius uerbis credituros,

ἐπὶ τοῦ πρῶτου
αὐτὸς ὁ locus mutilatus.

Terrendi ratio
conducibilis.

Ignauia occasio
opponitur.

Constantis Olynthiorum curæ
et mentio.

aut fideles futuros esse probat: sed postquā dixit mittendam esse legationem, & terrorem à Philippo impendētem exaggerauit, eiusq; calliditatem suspectam fecit, ne socios eorum corrumpere: repulso hoc metu, & ostenso, irrita fore Philippi aucupia, si modò legati Atheniensium aduenerint, & promiserint auxilium: meritò ad commendationem utitur his uerbis, non quòd excuset Olynthios, sed ut probet, eos Macedo-¹⁰ nis imposturis nō cessuros. Id quod & Corcyraeus apud Athenienses concionem habens, fecit: Cum iudem, inquit, nobis hostes sint, quod est certissimum fidei pignus, atq; hi non imbecilles, sed ijs præditi uiribus, ut eis à quibus deserti fuerint, incommodare possint. Nam quæ ille Corcyraei pro se dicentē fecit, hæc ipse Demosthenes pro Olynthijs dicit, asserens, nihil amplius Philippi calliditatem ualiturā, ubi legatos res publica miserit. Quo pacto igitur hæc ad²⁰ obiectionem pertinerent, eam, quam enarratores sibi fingunt?

Hæc igitur statuentes.) Hactenus absoluta parte quadam utilitatis, in qua causam, ob quam legatos mittere conveniat, exposuit: & non deceptum iri Olynthios, neq; posse Philippum factū cum eis foedus imminuere, si modò ciuitas rerum curam suscepit, legatosq; miserit, cōfirmavit: in quibus minus utilitas, facultas magis explicata est: de³⁰ inceptis ad aliā partem eiusdē capitis transit, utilitatis inquam, implicans nihilominus hic etiam facultatem. Sed ut in superiorib. facultas abundauit, atq; illic principem locum tenuit: sic in sequētib. utilitas potior est ac prior, facultas posterior.

Nunc enim quod omnes iactabant.) Hæc est refutatio obiectionis illius: Atqui bellum nihil ad nos attinet. quam nō posuit, propter id præceptum quod suprà tradidimus, ut⁴⁰ ne uideatur de rebus dubijs pugnare: & quòd anteuerit auditorem, & ostendit, non fore ut seducantur socij, ut uideantur modò non etiam optasse ut bellum incideret, & bellum sibi esse domesticum cōfessi. Confirmat autem & sequente sentētia eandem refutationem: eos etiam Eubœensib. tametsi alienis, tulisse opem.

Nam si, cum Eubœensibus opitulati, rediremus.) Etia in his utilitas antecedit. Increpat enim⁵⁰ eorum ignauiam, & negligentiam incessit. Sequitur autē per subintellectionem etiā facultas. Vbi enim eos auxilium et salutem tulisse dicit Eubœensibus, haud obscure ci

uitatis etiam potentiam ostendit. Opera-
precium autem est, exemplum etiam admi-
rari. Cum enim & Eubœenses uideantur
deseruisse societatem, & tamē defensi, pro-
priē & hoc exēplo est usus. Quin illa etiā et
utilitatis fuerint, & iustitię simul, & faculta-
tis, ubi eos accusat, quòd prius affectos in-
iurijs non iuuerint, cum eorum principatū
expetant Græci, cum accersantur à Pyd-
naeis, cum Potidaeatae semetipsos & urbem
eorum fidei committant. Vbi uerò eos ip-
sos auxisse Philippi opes asserit sua igna-
uia, simul terret, simul etiam consolatur.
Amplificando enim percellit: dicendo autē,
eum per eorum ignauiam factum esse ma-
gnum, rursus id molitur, ut de timore non
nihil remittant, cum in ipsorum potestate
futurum sit, eundem rursus deicere. Et sic
facere Thucydidem, liquet in concione Co-
rinthiorum. In his uerò utilitas præcedit, ce-
tera sequuntur. Facta autem diuinæ bene-
uolentię mentione, comprobauit eam per
ea quæ non expectasses. Dum enim Thra-
cū calamitates, & Græcarum in Thracia ci-
uitatum, à diuinā beneuolētia esse ortas di-
cit, potentiam urbis per ea asserit: ut simul
& utilitas & facultas implicitæ sint. Et ha-
ctenus confirmando progressus est, ciuita-
tem, cum in eius potestate fuisset principa-
tum recuperare, oscitasse: ac uel nunc, quan-
do pridem factum non sit, eum recuperan-
dum. Per quod ostendit, domesticum esse
bellum, siquidem in eo principatus agatur.
Quæ hinc sequuntur, necessitatem conti-
nent, & ab his uerbis incipiūt: Sin ō Athenien-
ses, etiam hos homines deseremus. Terret enim, &
ostendit, eos non ita multo pōst de priua-
tis opib. in periculo futuros, Philippumq;
ordine progredi, quemadmodum & Thu-
cydides fecit in concione Corinthiorum:
Ac nouimus qua uia finitimos aggrediatur Athenienses:
sic etiam Philippus, primū Amphipoli
capta, deinde Pydna & Thracia, & Pæoni-
bus, Athenienses inuadet, non tanquā ob-
iectioni responderit, ut aliquis existimet
qui per speciem refellendū accipiat: Et
quid nobis incommodabit Olynthiorum excidium?
Sed cum initio instituisset ostēdere, dome-
sticum esse bellum: deniq; id confirmauit,
& à principatu qui sit reipublicæ uendican-
dus, & ab eo quòd bellum non multo pōst
in Atticam uenturū sit, nisi opem tulerint
Græcis qui adhuc in Thracia sint reliqui.
Idq; probaturus, obscure innuit, quas cla-
des ciui-

des ciuitas acceptura sit, si bellum in ipsam Atticam penetrarit: non quidem id speciatim atq; prolixè explicans, sed tacitis cogitationibus magis terrens. Hac autē orationis parte finita, in qua utilitas simul et facultas implexæ sunt, aliàs præcedente facultate, sequente utilitate, aliàs contrario modo se harum ordine habente, ac rursus præcedente ipsa utilitate, sequente facultate, & oratione omni modo uariata per suasionē & adhortationē, sententijs semper sese consequentibus, tandem rursus de facultate urbis præfatur ab hoc initio: Ac reprehendere quidem dixerit aliquis, facile & cuiusvis esse: exordium id auspicatus. Facultatem autem bifariam secuit, tum in rationem instructionis, tum in pecuniæ copiam: quæ ratio, quia ei erat ardua, exordium est usus, quando ad eam nō licebat ei apertè ac libere, & expedite accedere, nisi prius captata beneuolētia, & preparatis auditoribus. Cum uerò ei propositum sit, ut unus exercitus Olynthum mittatur, duos decerni iubet, eò potissimum, ut alterum duntaxat possit obtinere. Solet enim semper maiora & plura, quàm obtinere cupiat, postulare: ut ipsa necessitate impendente, minora deligant atq; suscipiant. Deinde ut terribis magnitudine instructionis, terreat & magnitudine tributū, eaq; ratione adigat ad theatralem pecuniam relinquendam. Non autē ei esse propositum, ut binæ copiae mittantur, ex eo perspicuum est, tum quod nec prolixè id agit, nec confirmat utrasq; esse mittendas: tum quod celeriter ad rationem pecuniæ transcurrit. Est præterea notatu dignum, quod orationi de pecunijs nō immoratur propter difficultatem illā, sed statim rursus ad tributa transit: ut nō de industria Eubulo aduersari, sed rerum necessitatem sequi uideatur: alibi suadens ut theatralem pecuniam relinquant, alibi ut de suo conferant, neq; diuites solū, sed etiam inopes. Id autem de industria facit. Non enim immoratur orationi de theatrale pecunia, ne offendat auditores: neq; tamen etiam eandem præterit, quod aliunde non suppetit cōmeatus. Tributū autē mentionem facit, non quod reuera id uelit, ut tributum pendant, sed ut per tributum eos cogat pecuniam theatralem relinquere.

Dicunt autem & alios commeatus alij, quorum eligite. Est quidē autē in hoc obiectione, sed preparatio referri debet tanquam refutatio ad exordij sententiam, ut ex cōparatione com-

meatus hic utilior appareat. Propter hoc enim initio dixit, neminem qui dicere uelit, esse prohibendum, ut sua suasio de pecunia melior esse uideretur. Sed in Olynthiaca tertio copiosiore, quàm quæ in hac est, refutationem posuit.

Considerandum autem ac reputandum est, res.)

His Philippi potentiam impugnat. Prius autem refutationē posuit, quàm obiectionem, * eamq; designauit statim ut progressus est, per inficiationem. Admiratione autem digna est & hæc tractatio. Non enim dixit, formidabilis est Philippus, sed, nō decenter & bene se habent res Philippi. Destruit autem potentiam Philippi, ea in partes quatuor cōminuta: in tempus, quo turbetur: in Thessalos socios eius, ad defectiōnem spectantes: in pecuniæ penuriam, propter quam nō habiturus sit conductitium militem: in subditos eius, Illyrios & Pæones, libertatis appetentes, ut & in partitione oratiōis diximus: perfectiore capituli tractatione ad integram reseruata causam.

Quamobrem sæpe uidetur, tueri bona quàm parare, esse difficilius.) Hoc de incogitantibus, & præter meritum fortunam propitiā habentibus dixit. Proinde si quis exagitare uelit hoc dictum, defensionem habet. In secunda autē generalius idem dictum est, atq; asseuerantius. sed hoc loco tantum ad incogitantes pertinet, ac ne id quidem absolute. Nam uocabula, Sæpe, & uidetur, indicant nō esse necesse ut id omnino fiat, sed fieri interdum.

Oportet igitur uos, Athenienses, illas eius difficultates.) Hic conclusionem aggreditur, quam æquè in duas partes diuisit, in facultatē & utilitatem. Nam & conclusiones à summis capitibus sumuntur. Ac facultatem quidē ab occasione confirmat, à legatione Atheniensium ad Græcos, & ad eos socios qui Philippum suspectum habeant: ab expeditione ipsorum & exitu, ab absurdo, quod est ab animo Philippi sumptum, quo nam modo is se gessisset tali oblata occasione: à dedecore euentuum qui sequi possint. Vti utilitas, litatem autem bifariam est partitus, in cōparationem duorum bellorum, tum Thracensis, tum Attici: & quid facturi sint Macedoniæ, societate inita cum Olynthijs. Quæ item ipsi passuri essent bello huc translato, cum nulli sint qui prohiberent, neq; Phocenses, neq; Thebani: illi propter imbecillitatem, hi propter simultatem. Non enim existit,

ἢν ἡ πικρὸν ἔσται
αὐτῶν προσελθόντων
ἢ ἀνὰ γίγνεται.

Facultas in per
oratione.

utilitas.

ἡ φιλοσοφία τοῦ ἀν-
θρώπου

existimanda est obiectio, sententia illa sumpta ab animo Philippi, ut Zeno stultè putauit: sed sententia illa * necessitatem in peroratione colligit. Postquam enim suprà docuit, interesse Atheniensium hoc bellum, per secundum illud, quòd uenturus in Atticam sit Philippus Olyntho capta: meritò etiam hic inter concludendum, eorundem meminit. Chalcidica enim gente deleta, & duabus & triginta urbibus captis, qui tandem illi obsistent? Ea uerò, quæ ipsi Athenienses bello ad ipsius Atticæ fines translati passuri essent, amplificaturus, bifariâ diuisit, in ea quæ bellum antecedunt, & in ipsum bellum: quid toleraturi sint agricolæ, quid ipsi agri, sumente inde Atheniensium exercitu ad comneatum necessaria: & quæ

facturi sint hostes in agris, cùm necessitate compulsi, tum proteruitate impuls: afferēs Atticæ duplex imminere bellum, alterum à domesticis, alterum ab hostibus. Quibus absolutis, postulat ut quæuis etas, & quoduis hominum genus, & pauperes et diuites & oratores bellum in Thraciam repellant: ostendens non parua lucra ex eo consecutura, nec parum interfore, id fieri. Est autem & tractatio & uarietas consideratu digna. Præcedit enim suasionis ratio, adhortatio, nis statim sequit. Hoc modo igitur implexa est oratio. Nam suasio est, oratio quæ docet esse aliquid agendū: adhortatio, oratio impellēs ad res confestas suscipiendas. Ad monitio est, oratio quæ & esse agendū aliquid docet, & modū actionū cōplectitur.

VLPIANI RHETORIS PRIMAE DEMOSTHENIS ORATIONIS OLYNTHIACAE ENARRATIO,

Hieronymo Vuolfio interprete.

Arbitror uos, Athenienses, magnæ pecuniæ prælaturos.) Obliqua laus auditorum, quum honesta de re agatur: & primus locus est eorum qui ex opinione ducuntur.

Magnæ prælaturos.) Modestum simul et efficax exordium est. Nam uerborum moderatio & ciuilitas beneuolum facit auditore, & affectum addit orationi. At refutatio obiectionum, & sparsim inserta capita, exordium faciunt actuosum. Nam Demosthenis & Thucydidis maximè proprium est, exordia ducere non modò à capitibus quibus iuuantur: sed & ea quæ obstant, statim in principio amoliri, perquam artificiose & callidè. Sublatis enim contrarijs, & his quæ auditorum animos uelut irretitos tenebāt, expeditis: ea quæ restant eiusmodi sunt, ut cōtrā nihil dici possit. Exordium igitur implicitum est à capitibus utilitatis & facultatis, unde etiam tota oratio propagatur. Sed quia pecunia theatralis eum sollicitum habebat, initio sensim præparat auditores ad pecuniam contemnendam. quam sententiam grandius elocutus est, dum nō simpliciter ait pecuniæ, sed & magnæ. Nam si uestra consuetudo fert, magnam pecuniam aspernari, quanto magis spernetis paruum? Dixit autem, Arbitror, non, persuasum habeo: quod illud uerecundum cum sit, efficit ut assentia

tur auditor: hoc, quoniam affirmationē includit, magis eundem ad repugnandum incitat. Aliter.

Arbitror uos.) Sententia est: Si quis uobis offerat pecuniam simul & utilitatem, utilitatem statim potius quàm magnam pecuniam arriperetis. Queritur autem, quo consilio statim hac sententia sit usus, qua pecuniam cum utilitate comparet? Respondemus, cum suspectus esset, quasi corruptus largitionibus ab Olynthijs, eorum defensionem suscepisset: uoluisse per hoc eam suspcionem amouere, cum diceret, præponendam pecuniæ utilitatem. sed hæc interpretatio commentitia est. Nec enim dixit, Ego præpono utilitatem pecuniæ: sed, uos id cōfido facere. Alij dicunt, quia creditum sit eum à rege Persarum pecuniam accipere, quæ & ipsa priori similis est expositio. Alij, quia paulo post de tributis cum eis sit acturus, ideo hæc eum dixisse, ut eos initio faciat animosiores, quæ ut molestia illa moueantur. Sed uerior causa est hæc: quoniam pecuniam militarem, quam habebant Athenienses, nuper theatralem fecerāt, ut singuli ciues binis inde obolis ad spectandum acceptis: alterum ad emendum uictum retinerent: alterum possent architecto theatri pēdere (nec enim tunc theatrum habebant è lapidibus constructum) quum postea Demosthenes uellet eam in stipendia militum conuerti, instante iam bello Philippico: